

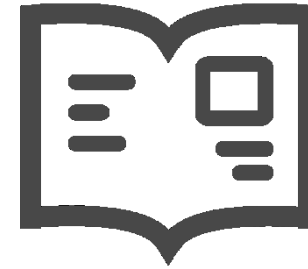

**MASARYK
UNIVERSITY**
Czech Republic

Rodičovská mediace digitálních technologií

David Šmahel

Rizika a příležitosti internetu

■ Content

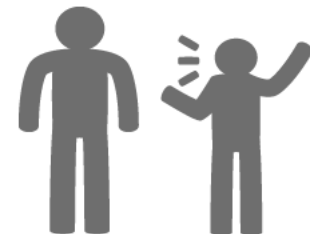
- Sledování nevhodných obsahů
- Učení nových informací

■ Contact

- Nevhodné správy zasílané neznámými lidmi
- Zvyšování sociálních kompetencí

■ Conduct

- Online agrese
- Prostor pro vyjádření své identity

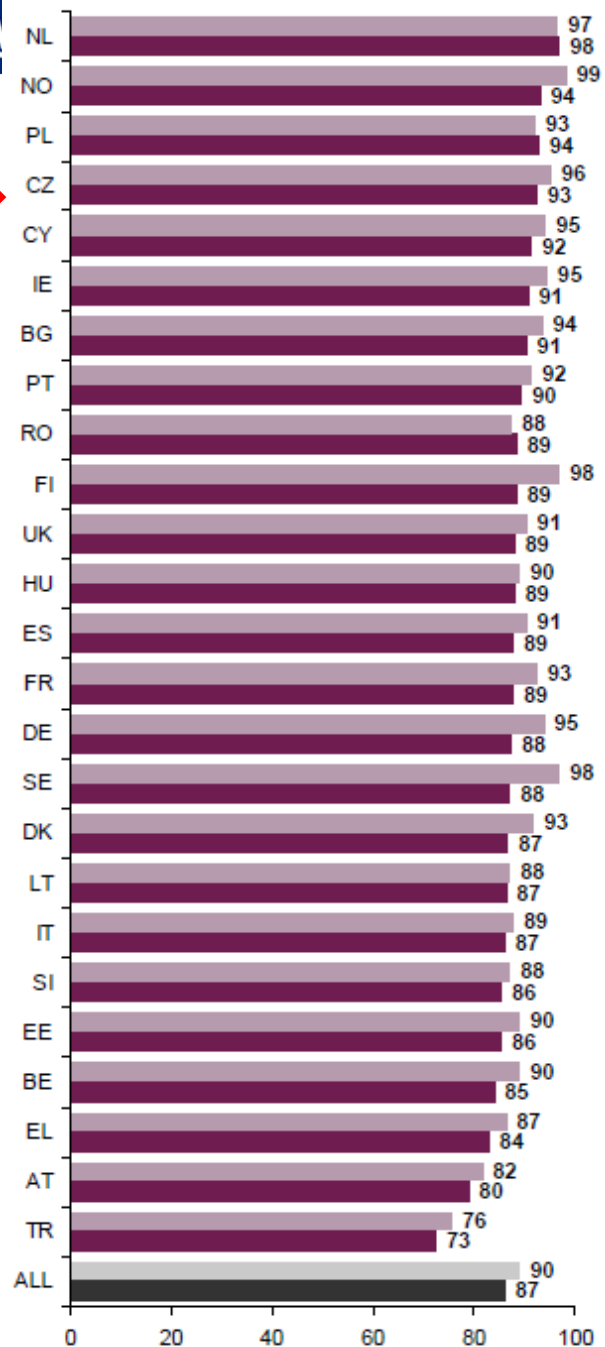

Mediační strategie

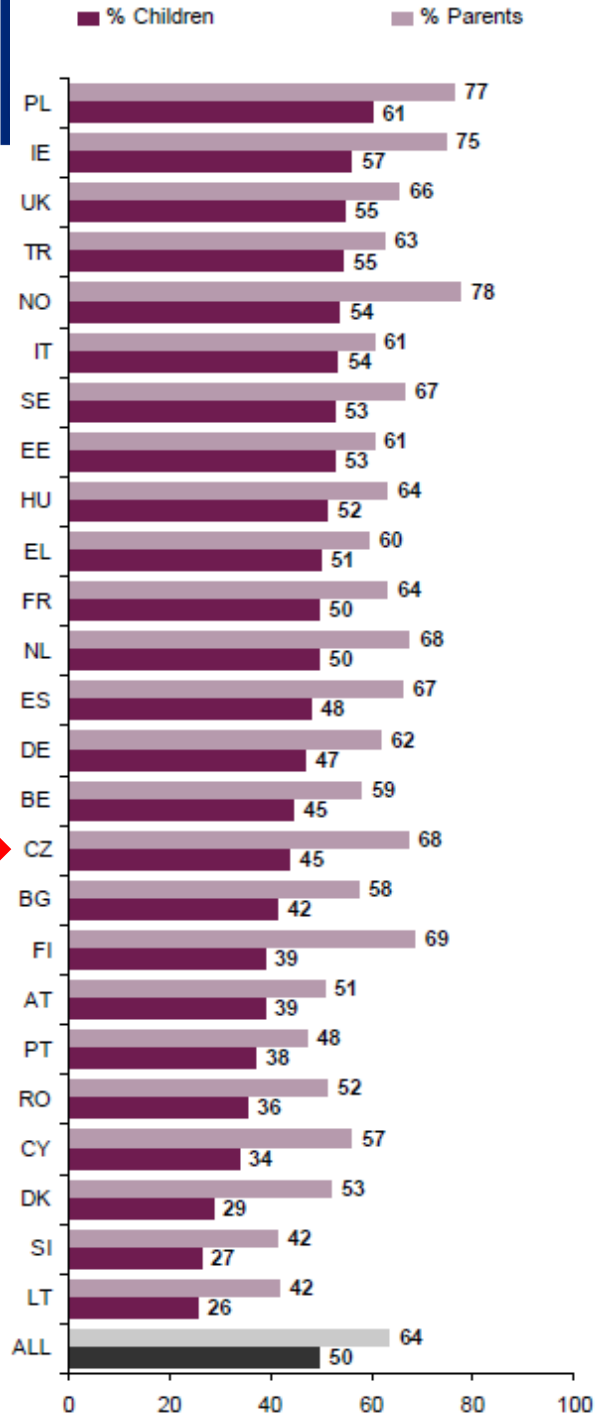
- Aktivní mediace – rodič je poblíž dítěte, diskutuje nebo sdílí online aktivity s dítětem, rodič učí dítě, jak používat internet
- Restriktivní mediace – stanovování pravidel omezujících používání technologií
- Monitorování – rodič sleduje, co dělá dítě online
- Technické mediace – rodičovské filtry, SW

(Livingstone, Ólafsson, et al., 2017)

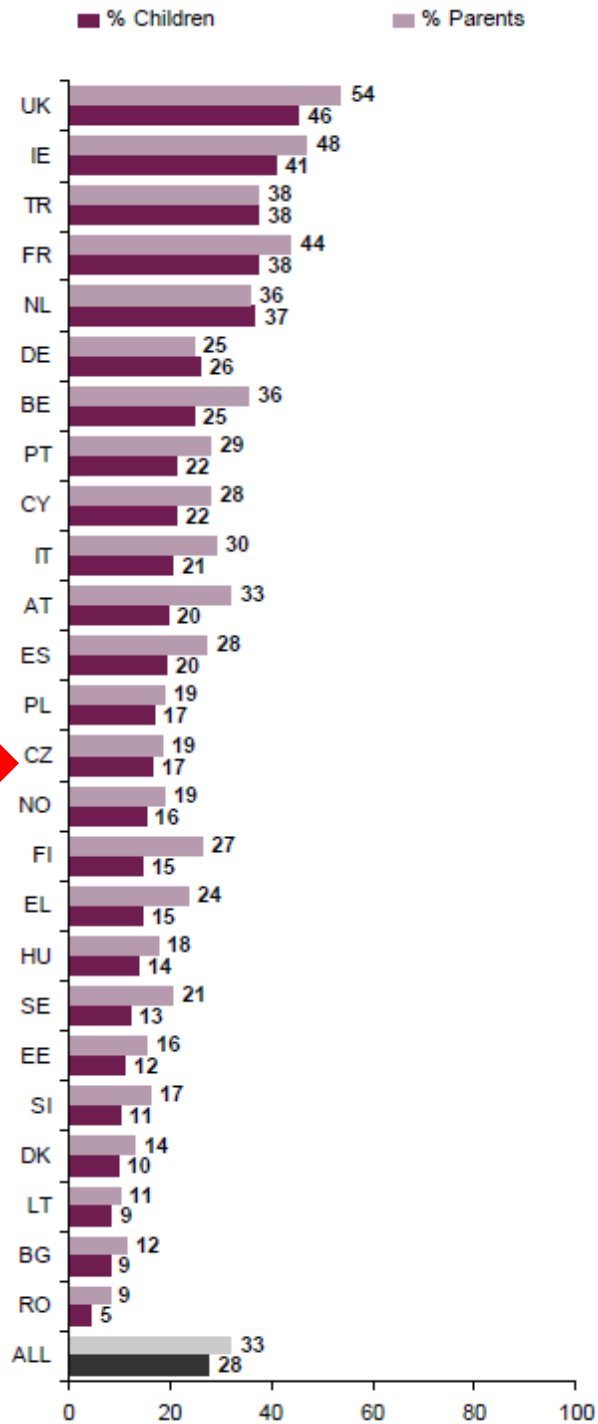
% Children   % Parents

Aktivní mediace v EU (EU Kids Online 2010)

Monitorování

Rodiče x děti: používání SW pro mediaci

Figure 84: Whether parental mediation limits the child's activities on the internet, according to child, by country

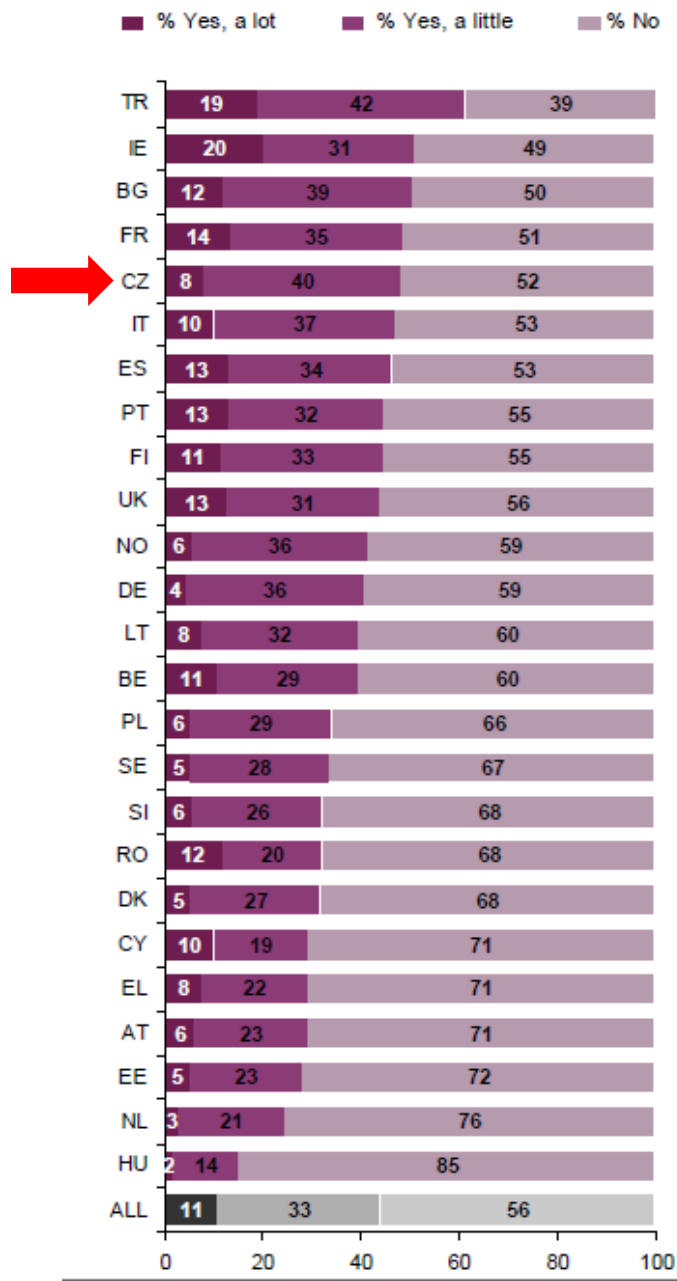
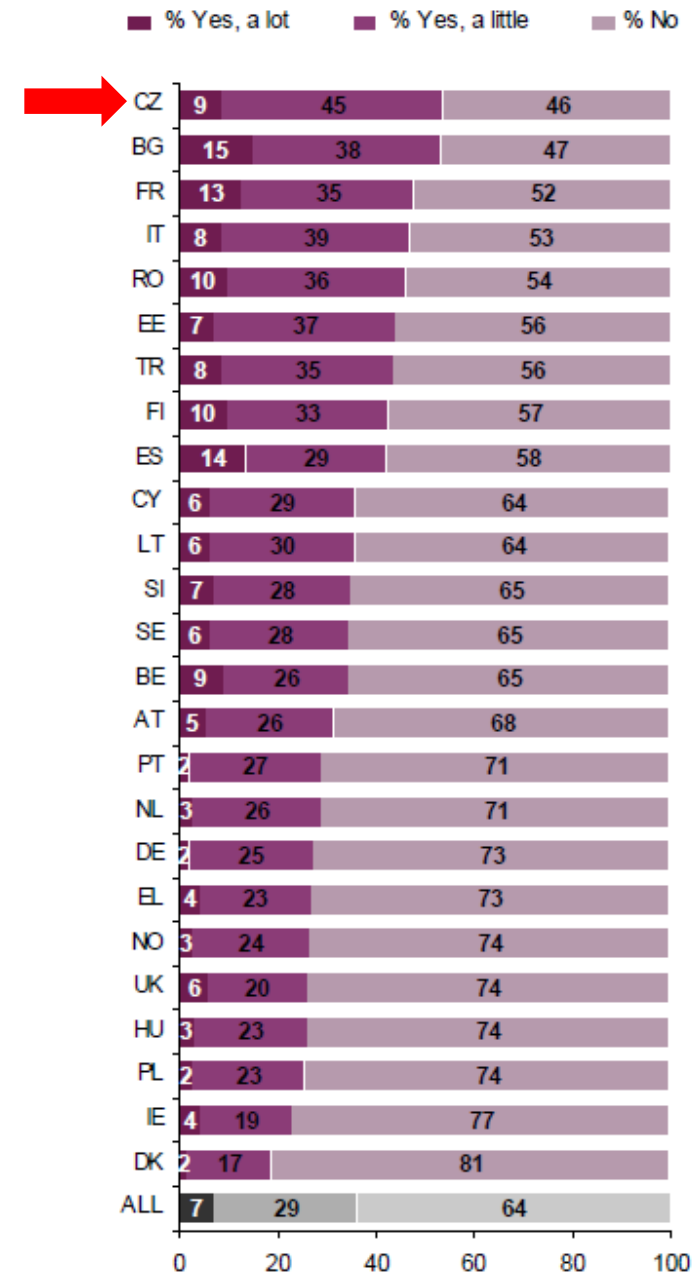

Figure 86: Whether child ignores what parents say when they use the internet, according to child, by country

Mediační strategie

- Původní dělení (active, restrictive, co-use) je inspirované mediací televize
- Nejnovější zjištění rozdělují mediaci na:
  - Enabling
    - Poskytuje možnost také příležitostem technologií
    - Posiluje interakce rodič-dítě
    - Iniciace mediace dítětem
  - Restrictive
    - Omezování používání technologií
    - Ohrožuje „children’s agency“
    - V případě potíží neinformuje rodiče

Co víme o rodičovské mediaci – představení výzkumu

- Rodiče (pečující osoby) ve věku 25-65 let s dětmi ve věku 6-14 let
- Francie, Německo, Nizozemí, Španělsko, Polsko, Itálie, Švédsko, UK
- 800 rozhovorů v každé krajině ($N = 6,400$)
- Reprezentativní soubor, random sampling podle věkových kvót (25–34, 35–49, and 50–64)

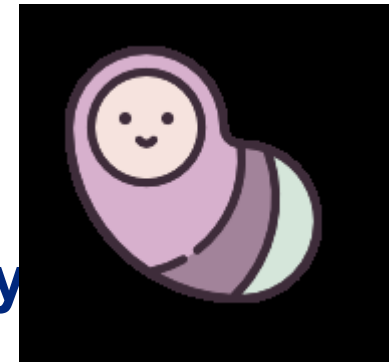
Co víme o rodičovské mediaci - výsledky

- Nepřekvapivě – v souladu s dalšími výzkumy:
  - Mladší děti – více rodičovské mediace
  - Dívky – více restriktivní mediace

Co víme o rodičovské mediaci - výsledky

- Nepřekvapivě – v souladu s dalšími výzkumy:
  - Mladší děti – víc rodičovské mediace
  - Dívky – víc restriktivní mediace

- Překvapivě
  - V mediaci hráli roli **digital skills** rodičů i dětí (hodnoceno rodiči)

(Livingstone, Ólafsson, et al., 2017)

Role digital skills v mediaci - rodiče

- Rodiče jsou více restriktivní
pokud sami sebe hodnotí jako
méně schopné v digital skills
- Čím lépe rodiče hodnotí své
digital skills tím více preferují
enabling mediation.

(Livingstone, Ólafsson, et al., 2017)

Role digital skills v mediaci – děti

- Rodiče preferují restriktivní mediaci pokud hodnotí digital skills svých dětí jako nižší
- Rodiče preferující enabling mediation hodnotí digital skills svých dětí jako vyšší

Role digital skills v mediaci – děti

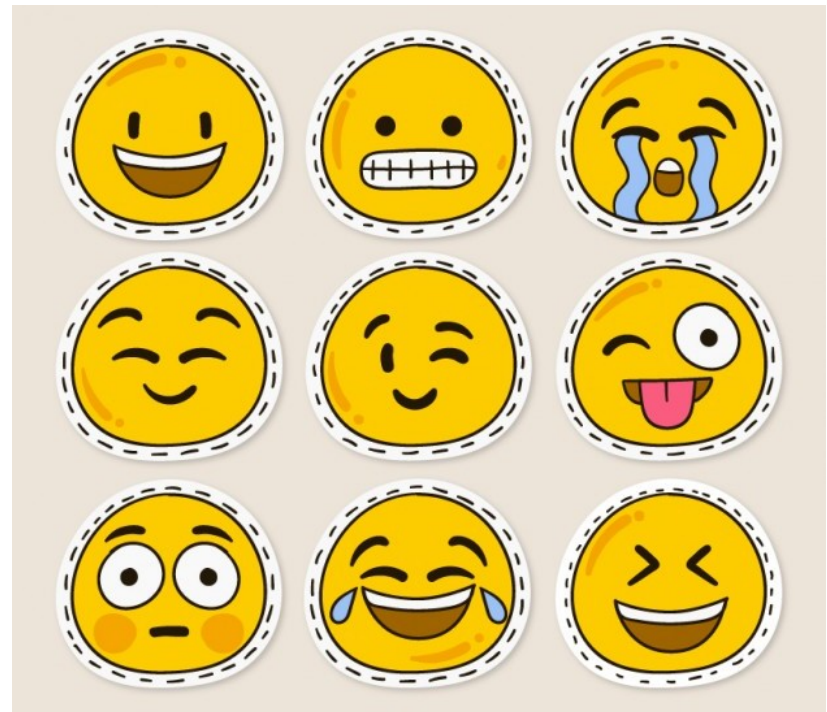
- Rodiče preferují restriktivní mediaci pokud hodnotí digital skills svých dětí jako nižší
- Rodiče preferující enabling mediation hodnotí digital skills svých dětí jako vyšší
- Rodiče reagují na kompetence a zkušenosti dětí s používáním internetu.
- U méně zkušených dětí preferují strategie zabraňující rizikům.
- S narůstajícími kompetencemi jich podporují a povzbuzují v používání internetu.

(Livingstone, Ólafsson, et al., 2017)

Co s toho plyne pro rodičovskou mediaci

- **Enabling mediation**
  - více spojená také s příležitostmi internetu,
  - zvyšuje šance vytavení se riziku
- **Restrictive mediation**
  - méně spojená s příležitostmi
  - méně spojená s riziky

Vliv užívání medií rodiči na děti

- $N = 1,381$ rodičů, kteří mají alespoň jedno dítě v věku 0-7 let
- Jako používání různých medií rodiči, ovlivňuje používání medií dětmi
(Nikken, 2017)
- Rodiče jako „role models“ – dítě se učím pozorováním aktivit rodiče

(Šmahelová, et al., 2017)

Vliv užívání medií rodiči na děti

- Přibližně čtvrtina dětí vyrůstá v domácnostech, kde rodiče tráví **méně než hodinu** času denně používáním medií (tištěných i digitálních)
- Oproti tomu další čtvrtina vyrůstá v rodinách, kde rodiče tráví **šest a půl hodiny denně** (v rámci svého volného času) používáním medií (tištěných i digitálních)
- Roli hraje ne jenom čas strávený používáním medií, ale i používání konkrétního média (tablet, smartphone, Pc...) a jeho umístění v domácnosti

Vliv užívání medií rodiči na děti – 4 typy rodi

■ **Low users**

- Vyšší vzdělání, vyšší příjem
- Děti na technologiích tráví víc času než jejich rodiče
- Děti tráví méně času sledováním videí pro zábavu, ale také sledováním vzdělávacího obsahu

■ **Moderate users**

- Vyšší vzdělání, vyšší příjem
- Děti tráví víc času používáním tištěných medií a videí s edukačním obsahem
- Rodiče jsou pozitivně nastaveni k používání technologií

Vliv užívání medií rodiči na děti – 4 typy rodi

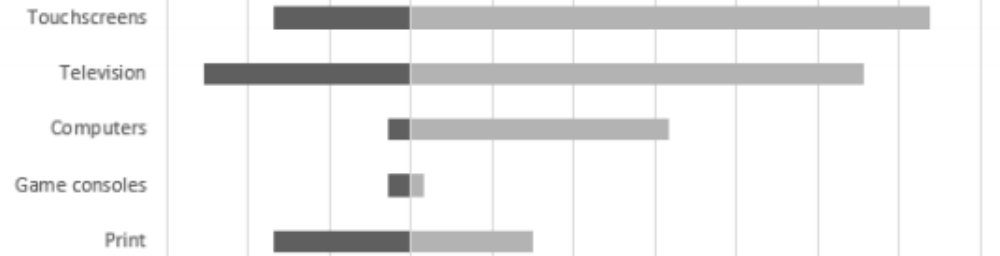
■ Heavy users

- Nižší vzdělání, nižší příjem
- Vlastní více zařízení
- Děti sledují videa pro zábavu, hrají edukační hry a čtou příběhy

■ Very heavy users

- Nižší vzdělání, nižší příjem
- Děti tráví 3 hodiny používáním médií – z toho 2 sledováním televize a používáním tabletů
- Vlastní více zařízení a děti mají častěji zařízení ve svém pokoji

Very high users

High users

Moderate users

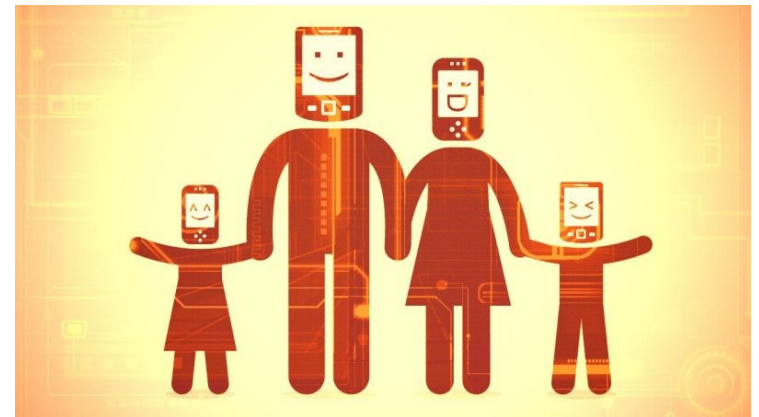
Low users

(Nikken, 2017)

Užívání mediačních strategií u malých dětí

- **Upozaděné mediační strategie orientované na rizika**
  - Aktuální v budoucnosti
  - Rodiče se obávají a spájejí mediační strategie především se sociálními aspekty (používání SNS)
- *Preferované mediační strategie spojené s příležitostmi*
  - Digital skills
  - Volnočasové aktivity
  - Praktické užívání technologií
  - Edukační aktivity

Kontextuální faktory a mediace malých dětí

- **Čas**
  - Pracovní dny, prázdniny
  - Ráno, večer – rituály
  - Rychlá změna v čase u různých trendů (nové hry atd.)
- **Místo**
  - U doktora, v aute, restauraci, u babičky, u kamaráda
- **Speciální události**
  - Choroba, špatné počasí
  - Když rodiče pracují, potřebují čas pro sebe („babysitter“)
  - Když jsou děti samé

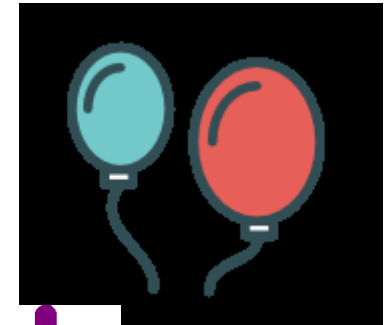
Dítě jako spoluvůrce mediačních strategií

- **Technologie rodiče vnímají jako přirozenou součást života jejich dětí**
- **Děti interagují s rodiči**
  - Iniciují mediaci, když to potřebují
  - Hovoří o problémech, které nastanou s používáním technologií
  - Děti se ptají různé věci související s používáním technologií, jsou zvědavé
- **Reakce dítěte na technologie z pohledu rodiče**
  - Technologie jako jedna z možností
  - Technologie jako preferovaná aktivita

Reakce dítěte na technologie z pohledu rodiče Technologie jako jedna z možností

- Dítě nedává technologiím speciální místo
- Používá jich v kontextu jiných aktivit: sport, hry s kamarády, koníčky, pobyt venku
- Dítě skončí s technologií samo, nebo když ho rodič požádá
- Technologie jsou „jedna z možností“
- Mají tendence stanovovat míň pravidel a restrikcí

Reakce dítěte na technologie z pohledu rodiče - Technologie jako preferovaná aktivita

- Dítě upřednostňuje technologie jako oblíbenou aktivitu
- Dítě není schopné samo skončit aktivity na technologiích, někdy ani po žádosti rodiče
- Dítě je fascinované technologiemi
- Technologie chce použít, když jsou dostupné
- Mají tendence stanovovat více pravidel a více restrikcí, také věnují více času vysvětlování různých jevů spojených s technologiemi

Mediace dítěte online a SW: funkce SW

- Omezení času
- Omezení obsahu
- Omezení aktivit
- Monitorování a sledování

Mediace dítěte online a SW

- Implementace: operační systém, browsery, speciální SW, mobily, domácí sítě, hrací konzoly
- Kdo implementuje SW: operátoři telekomunikací, SW firmy, provozovatelé sociálních sítí, herních platforem nebo poskytovatelé obsahu

Efektivita mediace s využitím SW

- Různorodost výsledků výzkumu – odpověď není zatím jasná
- Filtrování, blokování a monitorování má „mírný efekt“ na náhodné a záměrné vystavení pornografickým materiálům dětmi a dospívajícími (USA – Wolak, Mitchell & Finkelhor, 2007)
- Stejný efekt mělo, když rodiče absolvovaly kurz ohledně online bezpečnosti – bylo to dokonce efektivnější pro redukování nechtěného vystavení (Wolak, Mitchell & Finkelhor, 2007)
- Jiné studie nepotvrdily efekt rodičovského SW na online rizika (Durager & Livingstone, 2012)
- Jedna studie zjistila, že používání blokujícího SW bylo asociováno se zvýšenými riziky pro děti (Sasson & Mesch, 2014)
- Kdo takový SW používá? Častěji rodiče dětí 10-15 let, rodiče, které nevěří svým dětem ohledně sledování sexuálních obsahů (Mitchell, Finkelhor, & Wolak, 2005).

Budoucnost SW pro rodičovskou regulaci

- Restriktivní SW se neukazuje jako efektivní + restrikce se neukazuje být nejlepším nástrojem mediování dětí
- Rodiče by neměly být příliš kontrolující nebo protektivní – může to negativně ovlivnit vývoj dítěte (Janssens et al., 2015)
- Nový rodičovský SW by měl směřovat spíše k povzbuzení komunikace mezi rodičem a dítětem (Hashish, Bunt, & Young, 2014)
- SW by měl spíše povzbuzovat vzdělanost (digital literacy) dětí i jejich rodičů než je pouze omezovat
- Sw by měl spíše povzbuzovat zájem rodičů o to, co děti dělají, než pouze zakazovat

Literatura

- Livingstone, S., Ólafsson, K., Helsper, E. J., Lupiáñez-Villanueva, F., Veltri, G. A., & Folkvord, F. (2017). Maximizing opportunities and minimizing risks for children online: The role of digital skills in emerging strategies of parental mediation. *Journal of Communication*, 67, 82–105. <http://dx.doi.org/10.1111/jcom.12277>
- Livingstone, S., Mascheroni, G., & Staksrud, E. (2017). European research on children's internet use: Assessing the past, anticipating the future. *New Media & Society*. <https://doi.org/10.1177/1461444816685930>
- Nikken, P. (2017). Implications of low or high media use among parents for young children's media use. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 11(3), article 1. <http://dx.doi.org/10.5817/CP2017-3-1>
- Smahelova, M., Juhová, D., Cermak, I., & Smahel, D. (2017). Mediation of young children's digital technology use: The parents' perspective. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 11(3), article 4. <http://dx.doi.org/10.5817/CP2017-3-4>
- Zaman, B., Nouwen, M., Vanattenhoven, J., de Ferrerre, E., & Van Looy, J. (2016). A qualitative inquiry into the contextualized parental mediation practices of young children's digital media use at home. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 60, 1-22. <http://dx.doi.org/10.1080/08838151.2015.1127240>

Děkuji za pozornost